

Noms i identitat de cen

Val a dir, i potser aquest és un bon moment per remarcar-ho, que d'uns anys ençà, la qüestió abans molt abandonada de la rotulació dels carrers de viles i pobles del nostre país mereix una particular atenció en no poques d'elles, en les quals veiem que no hi manca ni un d'aquests rètols i, a més d'això, que aquests elements indicadors són confeccionats amb dignitat i gust molt apreciats, fins al punt de constituir, cada un d'ells, una petita obra d'art. És indiscutible que aquest fet és una mostra evident d'un nivell cultural ben estimable i que hauria de fer pensar les autoritats de ciutats més populoses, com és ara la nostra, on el capítol de la denominació viària i de la seva corresponent senyalització a totes les cantonades resta bastant descurat.

Una obra molt esperada

No es necessita gaire esforç d'imaginació per adonar-se que aquest llibre recent de Ricard Simó és una obra important, una d'aquelles obres que han de ser -i són- rebudes amb il·lusió i acollides amb calor per part dels seus potencials lectors interessats en la millora constant de la ciutat. Una d'aquelles obres que difícilment poden defraudar el més mínim el que s'entretén en la seva lectura.

Per la Diada del Llibre d'enguany ens fou ofert, entre un total de sis llibres d'autors sabadellencs, un que, només de veure'n el títol i l'autor, atragué fortament la nostra atenció. Es tractava dels "100 sabadellencs en els nostres carrers", de Ricard Simó i Bach, un llibre de característiques formals i tipogràfiques molt remarcables que venia oportunament a donar satisfacció plena a una molt legítima aspiració dels bons ciutadans: la de poder tenir a les mans i consultar en qualsevol moment un document que il·lustrés sobre la vida i miracles d'aquells sabadellencs il·lustres que la ciutat, al llarg dels anys, havia volgut honorar donant llur nom a carrers o places de la població.

Com no podia ser menys, QUADERN voldria ocupar-se'n ara mateix, quan encara és fresca la tinta d'aquella obra i quan potser hi ha encara algú que no l'ha tinguda a l'abast ni ha comprovat la justesa dels elogis que fins al moment li han estat dedicats.

Interès de la toponímia urbana

Quan, en els nostres viatges o excursions, arribem a una població que desconeixem, mentre anem recorrent a poc a poc els seus carrers tot fixant-nos en detalls i característiques de les construccions que en constitueixen la seva realitat física, tangible, donem una ullada a les plaques que indiquen el nom de cada un d'ells. Així, ens sembla, ens endinsem una mica més en l'ànima del lloc, humil o important, tant se val, on estem penetrant un xic amb l'aire del caçador furtiu, sense fer remor ni esvalotar el galliner, intentant només integrar-nos una mica amb allò que ens envolta i deixar de sentir aquella sensació estranya que sent un intrús en les seves intromissions.

Els noms que duen els carrers i les places de les aglomeracions humanes són, en efecte, com es comprèn, un indispensable complement informatiu per a enriquir i matisar, ja d'entrada, la imatge que ens podem formar d'una població. I això, malgrat el desconeixement nostre de les raons o motius que han tingut els qui habiten la població per batejar amb aquells noms els diversos indrets de les vies públiques que tenen. En una segona etapa de la nostra indagació podem procurar-nos de qui sigui -i si hi ha una publicació que les reuneixi, millor- la pertinent explicació de cadascun d'aquells noms, i així podrem abastar tot l'interès d'una toponímia urbana que se'ns presenta com a quelcom nou de trinca, amb tot l'encís que aquesta semi-ignorància produeix en les persones que van pel món amb quelcom més que amb la prosa diària del negoci, tant necessària com vulgareu, però deformadora de la realitat i empobridora de la seva rica complexitat humana dels llocs habitats.

Coneixent el qui n'és autor i havent llegit d'ell els articles que sobre el tema del nomenclàtor vial de la ciutat ha anat publicant amb regularitat i durant aquests darrers anys en el periòdic local, la vàlua i l'interès del llibre resulta inqüestionable. Car del que es tracta en definitiva en l'obra que comentem és senzillament de l'aplec i refundició d'aquells articles, un text molt elaborat que suposa en el seu autor una considerable dosi de laboriositat i de resistència al desànim i que, per dir-ho en un mot, revela en qui l'ha escrit una plausible pruija d'objectivitat, detall important, indispensable en aquest tipus de treballs que han de restar al marge d'ideologies i de polèmiques de tota mena. Cal reconèixer i elogiar sincerament, pel que té d'alta de mires, que el traç de la fesomia i del tarannà d'aquests cent personatges respira respecte i admiració raonables, sense caure mai en el blasme de tal o tal faceta que pot no plaure a l'autor, ni en l'elogi i el ditirambe desmesurat dels qui són del seu gust i de la seva ideologia.

Tant pel tema, doncs, com per l'autor, aquest llibre tan profundament sabadellenc ha merescut -està mereixent i, de segur, mereixerà en endavant i anys a venir- el reconeixement i l'estima de què solen ser objecte les obres ben fetes i que responen a una necessitat real generalitzada.

Del fet que algú s'hagi decidit a emprendre i hagi dut a felicitat una tasca d'aquesta mena, un treball tan ardu com és el d'aplegar, traient-les d'allà on siguin, dades i més dades, posar ordre i concert en el material recollit i redactar finalment, en prosa fluida i amb l'indispensable grau d'amenitat que el faci llegible, un text que, per la seva mateixa índole, sap que serà sotmès irremissiblement a la crítica rigorosa i exigent d'uns lectors que, en bona part almenys, no són desconexors del tot -i en alguns casos, en són coneixedors a fons- d'aquest o de l'altre dels personatges biografats, és quelcom que té molt de mèrit i que podem avaluar encara més tenint en compte una cosa: ningú, abans de Ricard Simó, no havia escomés ni aconseguit fer una obra semblant.

Bé s'havien anat lamentant, manifestant-ho àdhuc per escrit i en la premsa local manta vegada, els nostres pares i els nostres avis del fet que ningú no tingués el gest, diguem-ne "patriòtic" per utilitzar un terme concordant amb la mentalitat dècimònica, de compondre i oferir-los una obreta a l'abast on que-

És una gentilesa de

MONISTROL
CINE FOTO

Fotografia
Cinema

Passeig de la Plaça Major, 4

sabadellencs il.lustres

Per **Père Roca i Garriga**

dessin consignats, amb tota la concisió que es vulgui, però de faisó fidedigna, les biografies dels personatges que hi havia darrera dels noms dels sabadellencs que l'Ajuntament havia anat donant als carrers i places de la ciutat. Feta, però, la salvetat d'una sèrie no massa nombrosa -i de cap manera, exhaustiva del tema- d'articles publicats esporàdicament i en dates molt diverses en els periòdics locals sobre aquest aspecte concret de la nostra toponímia urbana, i d'un llibret més recent, degut a la ploma de Joan Rios, que escomet però no esgota el tema, podem afirmar que no s'havia donat plena satisfacció, com ho ha fet ara el nostre amic, a l'esmentada necessitat. I així, la imaginària i mai prou ponderada Biblioteca d'Autors Locals i de temes relatius a Sabadell i als seus homes -una aspiració que, tot i semblar-nos, en algun moment, cosa poc menys que irrealitzable, tots hem sentit i sentim encara- s'ha anat mantenint fins avui mateix, quan ja fa més d'un segle que Sabadell té i exhibeix arreu el títol de Ciutat, amb aquesta i altres greus mancançes.

I els mals -ja ho sabem-, amb el temps i la descurança, s'agreugen.. Cada dia que passava i això no es resolía, esdevenia més greu aquesta lamentable desinformació, car la ciutat no romanía estàtica, sinó que creixia, creixia... i havia fet acte de presència un fet molt important que venia a alterar profundament el seu estrellat humà.

Per als vinguts d'altres terres

Sí, cada dia que passava, sobretot d'uns anys ençà, esdevenia més greu i més lamentable la dita desinformació, per tal com ja no eren els sabadellencs de naixement els únics que necessitaven aquesta obra inexistent, tanmateix indispensable, sinó que també hi havia un nombre creixent, una xifra molt considerable, impressionant, gairebé aclaparadora de nous ciutadans, nascuts a les més diverses contrades i regions de la Península, els quals sentien -amb major o menor grau, segons els casos- la necessitat d'incorporar-se espiritualment a la realitat sabadellenca, que havia esdevingut, a resultes del moviment migratori de què havien estat voluntàriament o involuntària protagonistes, emmenats per la força de les circumstàncies, i que havia fet de Sabadell llur pàtria d'adopció.

Els sabadellencs "de sempre", amb les nostres arrels ben fondues en aquest terrer, coneixiem encara, per tradició familiar si més no, la major part dels noms aquells que, al costat d'altres d'encuny popular i antiquíssims, designen els nostres carrers i places. Tal vegada alguns d'aquells sabadellencs públicament honorats era parent dels nostres progenitors; potser d'altres, sense tenir amb nosaltres cap lligam familiar, havien estat tan populars i coneguts en el seu temps que, ja sigui amb admiració i respecte, ja amb reticències i blasmes a mitja veu, no havien deixat d'ésser tema freqüent de conversa a les llars sabadellenques, en els cercles societaris existents o a les tertúlies i penyes de la ciutat, i per tant havien esdevingut una espècie de sers integrants del mite de la dinàmica peculiar sabadellenca.

Però al costat d'aquesta categoria de sabadellencs "de sempre", n'hi havia una altra, la dels immigrants d'ençà dels anys cinquanta, els quals, com és natural, no tenien quan vingueren a establir-se ací, cap mena de coneixement del què era Sabadell i encara menys de quins havien estat els fills il.lustres de la ciutat vallesana que, desconeguda per ell fins aleshores seria en endavant la llur. Vingueren de les seves respectives contrades -Múrcia, Andalusia, Extremadura...- allunyades de la nostra no solament quant a distància física, sinó a més a més en formes culturals, en llengua, en tradicions, en hàbits de captament; i

es trobaren tot d'una amb la realitat catalana i sabadellenca que els havia de semblar estranya, "peregrina", poc confortable, cantelluda i dura, potser fins i tot repel.lent, més tancada del que nosaltres, per la tendència que tenim a l'autocomplaença, no hauriem pas dit mai.

Per a ells, per als nou-vinguts, Sabadell era tot allò que veien, uns carrers i unes places, unes naus industrials, unes cases i uns camps que s'estenien paisatge enllà. I, a més d'això, quelcom que ja resultava de més difícil accés, més remot: unes persones que parlaven una llengua estranya, uns noms que no s'assemblaven gaire als corrents en llurs contrades d'origen, una mena de veneració respectuosa a personatges que per a ells no eren absolutament res, en suma, una mitologia que els quedava remota, gairebé fantasmal i, per consegüent, no excessivament engrescadora.

I aquesta gent vinguda d'altres terres han esdevingut i són ben bé uns sabadellencs com els altres, com els que han trobat ací, com els "de sempre", uns ciutadans que participaran a configurar aqueixa enigmàtica, inimaginable ciutat del futur que, sincerament, no voldríem que fos massa diferent de la d'antany, almenys en els trets bàsics del seu tarannà. És, sino per altres motius, per aquesta raó que l'immigrant sabadellenc ha de conèixer ben bé, tant com ell mateix per pròpia convicció vulgui, però sempre en el ben entès que no els ha de mancar el necessari per assolir aquest coneixement, la realitat completa, sense llacunes de cap mena, del ja des d'ara "seu" Sabadell. I... qui negarà que, amb la seva obra sobre aquest cent -no pas una dotzena, com veiem!- sabadellencs que donen nom als nostres carrers, Ricard Simó ha fet una aportació molt positiva, de primera i decisiva importància, en ordre a servir aquests importants interessos de la ciutat?... Jo crec que, sincerament, tant per part dels "de sempre" com per part dels nou-vinguts, el nostre estimat conciudadà mereix reconeixement i tota mena de felicitacions pel seu llibre recentment aparegut i que -diguem-ho de passada- ens fa desitjar encara amb més força el que està preparant, aquell Diccionari Biogràfic de sabadellencs que l'ocupa ja fa uns quants anys i que, segons sabem de bona font, està allò que se'n diu al caure. ■

Nota: El nostre amic i col.laborador, doctor Pere Roca, ha escrit un extens i interessant treball -comentari-crítica- sobre el llibre "Pais d'Itàlia", de Vicenç Villatoro, guanyador del Premi de Novel.la Sant Joan 1983 que, per la seva extensió no el podem incloure en aquest número. Ens plaurà fer-ho en el pròxim Quadern.

És una gentilesa de

"LA LLAR DEL LLIBRE"
Llibres i Revistes"

Tel. 725 59 59

Pg. Plaça Major, 34 i 12 SABADELL